

Fakta, argument & debatt

Nyhetsbrev om alkohol, narkotika och sociala frågor från Blå Bandet i samverkan med SLAN

N:r 4 - publicerad 1 april 2025

Blå Bandet  

Nyhetsbrevet produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se www.slan.se

Redaktör Owe Ranebäck

nyhetsbrev@blabandet.se 070-3244680

Redigering: Per-Olof Svensson

INNEHÅLL

- WHO Europa och EU på kollisionskurs
- Alla mår bättre av mindre alkohol
- Varning: Alkoholmonoplet är hotat
- Fortsatt minskad alkoholkonsumtion under 2024
- WHO-topp: Vad sysslar ni egentligen med i Norden?
- Regeringsförslag: Tillgången till lustgas ska begränsas
- SD och C: Gårdsförsäljningen inte tillräckligt radikalt
- Sänkt alkoholkonsumtion i Litauen
- Cannabisanvändare löper högre risk för hjärtinfart
- Cannabisfabrik väcker frågan om familjeklassning
- Cannabisbruk nu straffbart i Japan
- Höjd vinskatt på gång i Finland
- Promillegräns för energisparkcyklar
- Ny rapport: Användning av nikotinprodukter i Norden
- Vitt snus kan ge smärtsamma inflammationer

Owe Ranebäck:

WHO Europa och EU på kollisionskurs

Medan WHO Europa utgår från hälsomässiga aspekter på alkoholpolitiken och undrar vad Sverige och andra nordiska länder håller på med, när de luckrar upp alkoholmonopolen, presenterar EU-kommissionen ett förslag som enbart gynnar vinindustrins vinstintressen.

”Det är svårt att hitta något som fungerar lika bra som monopol inom alkoholpolitiken”, säger Maria Neufeld på WHO Europa.

Men när alkoholkonsumtionen i Europa minskar och mår bättre lägger EU-kommission ett förslag som ska ”stärka konkurrenskraften” i vinindustrin bland annat genom att underlätta marknadsföring av vin och skapa nya sätt att stimulera konsumtionen.

Att alkoholkonsumtionen och vinindustrins vinster minskar är en framgång för folkhälsan. Låt den utvecklingen fortsätta och stimuleras. Sveriges regering får inte stödja EU-kommissionens initiativ!

Owe Ranebäck, redaktör Fakta, argument & debatt

Ny rapport:

Alla mår bättre av mindre alkohol

Minskad alkoholkonsumtion förbättrar individens hälsa och innebär betydande samhällsvinster – det visar resultatet av den nya forskningssammanställningen ”Hälsovinster och samhällseffekter av minskad alkoholkonsumtion” som presenterades den 13 mars.



Att konsumera mindre alkohol leder till en bättre fysisk och psykisk hälsa, bland annat genom en minskad risk för hjärt-kärlsjukdomar, stroke, cancer och depression. Även minskad konsumtion bland medelkonsumenter kan ha tydliga positiva effekter och bidra till ökad livskvalitet.

”Det blir allt tydligare, ju mer forskning som bedrivs, att alkohol påverkar i princip alla organ och ökar risken för sjukdom och död. Just därför finns det stora hälsovinster med att minska alkoholkonsumtionen” säger Sven Andréasson, forskare på Karolinska Institutet och en av rapportens sex författare.

De positiva effekterna syns även på samhällsnivå. När alkoholkonsumtionen sjunker minskar antalet olyckor, våldsbrott och sjukdomsfall, vilket i sin tur avlastar både sjukvården och rättsväsendet. Vidare drabbas färre negativt av alkoholens andrahandskador.

Erfarenheter från Frankrike visade att både sjuklighet och dödlighet i cancer minskade till följd av en lägre alkoholkonsumtion. Även i länder som Sydafrika, Indien och Mexiko, där alkoholförsäljningen begränsades under pandemin, minskade antalet alkoholrelaterade olyckor och brott kraftigt under denna period.

Rapporten visar dessutom att politiska åtgärder spelar en viktig roll för att uppnå dessa hälsovinster. Genom att implementera alkoholpolitiska åtgärder, som syftar till att minska konsumtionen, kan vi skapa långsiktiga fördelar både för folkhälsan och samhället i stort.

”Åtgärder som att begränsa tillgängligheten av alkohol och att höja alkoholskatten leder till minskade alkoholrelaterade skador och därmed hälsovinster för samhället”, avslutar Sven Andréasson.

[Rapporten finns att hämta här](#)



Frida Dangardt ingår i forskargruppen och presenterade rapporten vid lanseringar i Bryssel och Stockholm. Bild från Frida Dangardts presentation i riksdagens konferensrum ”Mittpolen”.

Foto: Per-Olof Svensson, Blå Bandet.

SLAN, Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor, har spelat in en presentation av rapporten med Sven Andréasson.

Kommer att kunna laddas ned från www.slan.se

Forskargruppen bakom rapporten består av:

Sven Andréasson, Karolinska Institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap, Stockholm, Sverige, Frida Dangardt, Institutionen för medicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs Universitet och Barnhjärtcentrum, Drottning Silvias barnsjukhus, Göteborg, Sverige, Tanya Chikritzhs Curtin University, National Drug Research Institute, Perth, Australien, Tim Stockwell Canadian Institute for Substance Use Research, University of Victoria, BC, Timothy Naimi Canadian Institute for Substance Use Research, University of Victoria, BC Canada, Harold Holder Senior Scientist Emeritus och tidigare chef för Prevention Research Center, Pacific Institute for Research and Evaluation, Berkeley, CA, USA

Rapporten är initierad av:

CERA, Svensk förening för allmänmedicin, Svensk sjuksköterskeförening, Stiftelsen Ansvar för Framtiden, Actis-Rusfeltets samarbidsorgan, Alkohol & Samfund, Hela människan, Hjärnfonden, IOGT-NTO, IOGT i Norge, Junis, MA – Rusfri Trafikk, MHF Motorförarnas Helynterhetsförbund, Movendi International, Sveriges Blåbandsförbund, Sveriges Frikyrkosamråd, Sveriges Landsråd för Alkohol- och Narkotikafrågor, UNF. Med stöd från Stiftelsen Ansvar för Framtiden.

Forts. >

Varning: Alkoholmonopolet är hotat

Syna bluffen - Gårdsförsäljning är en trojansk häst!

Regeringens förslag är första steget mot en fullständig nedmontering av svensk alkoholpolitik och det svenska alkoholmonopolet. Det handlar inte om småskaligt hantverksmässigt företagande – det är en trojansk häst för att montera ner Systembolaget och alkoholmonopolet.

Skriv under uppropet - läs mer vad du kan göra!

www.bevaramonopolet.se

Strategin är tydlig

Först ett ogenomtänkt förslag som smyger in försäljning utanför Systembolaget. Sedan kommer nästa steg, där fler och fler undantag skapas – tills monopolet inte längre kan försvaras. När alkoholmonopolet väl har monterats ner finns ingen väg tillbaka. Historien visar att länder som avskaffat sina alkoholmonopol aldrig återinfört dem.

Det verkliga syftet

Gårdsförsäljning är inget litet förslag – Det är ett allvarligt försök att luckra upp den svenska alkoholpolitiken och avskaffa det svenska monopolet. Ett försök att gynna ett fåtal företag på bekostnad av vår gemensamma hälsa.

Låt dem inte lura dig!

Gårdsförsäljning är ingen oskyldig reform – det är första steget mot en fullständig nedmontering av svensk alkoholpolitik och det svenska alkoholmonopolet.

Fortsatt minskad alkoholkonsumtion även under 2024

Alkoholkonsumtionen sjönk med 2,3 % under 2024 jämfört med 2023 mätt i ren alkohol.

Det framgår av preliminära uppgifter från CAN.

– Den lägre konsumtionen beror bland annat på en minskning av den internethandel som sker vid sidan av Systembolaget, men även köp av insmugglad alkohol sjönk, säger Björn Trolldal, utredare och forskare på CAN.

Även Systembolagets försäljning minskade något, men den är fortfarande större än före pandemin.

– Den minskade konsumtionen är en fortsättning på en långsiktig trend, men säkert har även den sämre ekonomin haft betydelse, säger Björn Trolldal vidare.

[Alkoholkonsumtionen 2024 - preliminära uppgifter](#)

WHO-toppen:

”Vad sysslar ni egentligen med i Norden?”

Maria Neufeld på WHO Europa har svårt att se varför de nordiska länderna verkar vilja ändra ett vinnande koncept inom alkoholpolitiken. När andra länder sneglar avundsjukt på Systembolaget och de övriga nordiska alkoholmonopolen ägnar sig de nordiska länderna åt nedmontering, [skriver Eva Ekerot i Accent](#).

– För en utomstående är det obegripligt att ni utmanar monopolen samtidigt som andra länder insett faran med alkohol och försöker hitta lösningar för att reglera försäljningen. Men det är svårt att hitta något som fungerar lika bra som monopol, säger Maria Neufeld, technical officer på WHO Europa, under Nordens välfärdscenters webinarium, ”Nordisk alkoholpolitik: vid ett vägskäl”.

De nedmonteringar och utmaningar hon syftar på är den [svenska gårdsförsäljningen](#), en aggressiv alkoholindustri som får gehör hos politikerna på [Island](#), samt den [finska ändringen av alkohollagen](#) som tillåter att alkohol upp till 8 procent får säljas i livsmedelsbutiker och framöver eventuellt ännu starkare drycker.

Forts. >

Tillgången till lustgas ska begränsas

Regeringen föreslår en ny lag om lustgas som ska motverka användningen av lustgas för berusning. Bland annat föreslås nya krav vid försäljning av lustgasen. I den nya lagen anges bland annat att:

- Lustgas inte ska få säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet om det finns särskild anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel.
- Högst 18 gram lustgas ska få säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till en privatperson per köptillfälle.
- 18-årsgräns införs för försäljning.
- Införsel och marknadsföring av lustgas regleras.

Folkhälsomyndigheten ska utöva tillsyn över de flesta av bestämmelserna i den nya lagen. Lagen anger också att den som säljer lustgas i strid med bestämmelserna i lagen ska dömas för olovlig hantering av lustgas till böter eller fängelse i högst sex månader. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Detaljhandel med lustgas ska få bedrivas fram till den 1 september 2025 utan att en anmälan gjorts.

SD och C:

Förslaget om gårdsförsäljning inte radikalt nog

Sverigedemokraterna och Centerpartiet motionerar om att gårdsförsäljningen av alkohol omfattas av färre regler än regeringens förslag. Med en följdmotion vill sju sverigedemokratiska riksdagsledamöter göra den föreslagna gårdsförsäljningen mer tillåtande. Av [motionen](#) framgår att de vill att man ska få köpa större volymer, att det inte ska finnas krav på en betald upplevelse och att man tar bort den tidsbegränsning på sex år som just nu finns i förslaget.

Centerpartiet vill också att större producenter ska omfattas av gårdsförsäljningen. De vill heller inte att det besök som ska genomföras för att få handla alkohol ska vara avgiftsbelagt och tycker heller inte att producenten ska behöva informera om alkoholens skadeverkningar.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet förväntas rösta nej till gårdsförsäljning..
Debatt och beslut i riksdagen den 23 april.

Så sänkte Litauen alkoholkonsumtionen och räddade liv

Litauen har enligt flera experter lyckats sänka sin alkoholkonsumtion kraftigt på bara några år, det presenterades i samband med ett möte arrangerat av [WHO Europa](#) i Vilnius. Nyckeln till framgången är de tre gyllene reglerna från Världshälsoorganisationen, WHO; minska tillgången, höj skatten och begränsa marknadsföringen för alkohol.

[Läs mer i Accent](#)

Cannabisanvändare löper betydligt högre risk att drabbas av hjärtinfarkt

I takt med att användningen av marijuana ökar, ökar också bevisen som visar att det skadar hjärtat. Marijuana är nu lagligt på många ställen, men är det säkert? Två nya studier bidrar till de ökande bevisen för att personer som använder cannabis är mer benägna att drabbas av en hjärtinfarkt än personer som inte använder drogen, även bland yngre och i övrigt friska vuxna. Resultaten kommer från en retrospektiv studie av över 4,6 miljoner människor publicerad i *JACC Advances* och en metaanalys av 12 tidigare publicerade studier som presenteras vid American College of Cardiology's årliga vetenskapliga session (ACC.25).

Användningen av marijuana har ökat i USA, särskilt i stater där det är lagligt att köpa, sälja och använda drogen i rekreationssyfte. I den retrospektiva studien fann forskarna att cannabisanvändare yngre än 50 år löpte över sex gånger så stor risk att drabbas av en hjärtinfarkt jämfört med icke-användare. Metaanalysen, som är den största sammanslagna studien hittills som undersökt hjärtinfarkt och cannabisanvändning, visade en 50-procentig ökad risk bland dem som använde drogen.

[Läs mer här](#)

Forts. >

Cannabisfabrik väcker fråga om familjeklassning

En drogfabrik utanför Göteborg tillverkar "laglig cannabis" och butiker säljer öppet vidare drogerna har SVT avslöjat. Kritiken mot kryphål i lagen och gråzoner tilltar. "Unga luras att tro att drogerna är ofarliga. Nu måste politikerna agera och familjeklassa narkotika", [säger Jessica Vikberg, RNS ordförande till Drugnews.](#)

Cannabisbruk nu straffbart i Japan

Japan har skärpt narkotikalagarna och det är numer straffbart också att använda cannabis. Japan har skärpt regleringen av cannabis. Det har även tidigare varit förbjudet att inneha och sälja cannabis, men den som använde cannabis riskerade inte något straff för det. Enligt den nya lagstiftningen omfattas cannabis, och det aktiva ämnet THC, av samma reglering som övrig narkotika, [enligt The Japan Times.](#)

Höjd vinskatt på gång i Finland

Den finska regeringen förbereder en höjning av alkoholskatten för bland annat vin. Förslaget verkar ha starkt stöd hos finländarna. [Den finska regeringen har aviserat](#) att de kommer att höja skatten på vin och andra "genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker".

Promillegräns för elsparkcyklar på gång i Finland

Den finska regeringen har lämnat en proposition som gäller mikromobilitet till riksdagen den 6 mars 2025. Målet med propositionen är att förbättra säkerheten kring elsparkcyklar och annan mikromobilitet.

– Finland har som mål att antalet dödsfall i trafiken och allvarliga skador år 2050 ska vara noll. Målet är mycket tufft och för att det ska nås krävs också att elsparkcyklingen rättar in sig i ledet. Okontrollerad körning i berusat tillstånd måste stoppas också i fråga om elsparkcyklar. För detta föreslår vi en promillegräns på 0,5, [säger kommunikationsminister Lulu Ranne.](#)

Ny rapport:

Användning av nikotinprodukter bland ungdomar i Norden och Baltikum

Användningen av nya nikotinprodukter bland ungdomar ökar i de nordiska och baltiska länderna. Medan cigarettrökning fortsätter att minska, blir e-cigarett och nikotinpåsar allt populärare.

E-cigarett för engångsbruk har drivit denna ökning sedan 2021. En anmärkningsvärd trend är den växande populariteten bland flickor - i de flesta inkluderade länder har flickors användning av e-cigarett överstigit användningen bland pojkar.

Vår nya rapport beskriver trenderna för nikotinanvändning bland ungdomar från 2018 till 2024 i de nordiska och baltiska länderna. Rapporten lyfter fram behovet av enhetliga regleringsåtgärder. En harmonisering av regelverken i de nordiska och baltiska länderna skulle kunna leda till ett mer proaktivt tillvägagångssätt för att förhindra att ungdomar använder nya nikotinprodukter.

[Ta del av rapporten här](#)

Vitt snus kan ge smärtsamma inflammationer

Vitt snus är inte så ofarligt och mindre hälsofarligt som det ibland framställs.

Det kan orsaka smärtsamma inflammationer i munnen som kan ta över ett år att läka.

[Det har upptäckts i ett forskningsprojekt vid Göteborgs universitet](#)

Tipsa gärna om nyheter till nyhetsbrevet!

nyhetsbrev@blabandet.se

Redaktör: Owe Ranebäck

Redigering: Per-Olof Svensson

Välkomna till Blå Bandets kunskapswebbinarium

MÅNDAG 7 APRIL 2025 kl. 19.00-20.30

Hur ser dopnings- utvecklingen ut i Sverige?

FOTO: Eveline Johnsson



Föreläsare: Charlotta Rehnman

Direktör CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
I regeringens ANDTS-strategi 2022–2025 (Skr. 2021/22:213) beskrivs att dopning är ett av de områden som kan orsaka omfattande folkhälsoproblem och drabba både enskilda individer, anhöriga och samhället. Enligt utredningen om kontroll av missbruksmedel återfinns användning av dopningsmedel utanför idrotten exempelvis bland kroppsbyggare och våldsbrottslingar, liksom andra som använder medlen för att uppnå fysiska effekter.

C.A.N

Föreläsning cirka 45 minuter, därefter samtal under ledning av Blå Bandets förbundsordförande Ann-Marie Lindgren.

Alla medlemmar och andra intresserade inbjuds till digitala kunskapswebbinarier för att få mer kunskap, perspektiv på samhällsutmaningar och tips för opinionsbildning.

Ingen föranmälan, digitalt på Zoom:

<https://us06web.zoom.us/j/87065265903?pwd=5T3hazsfrEaAj0ZuvVinx4sLfXt0Uy.1>

Detta är den tredje av fem kunskapswebbinarier inom ANDTS.

24/4 Alkohol; 7/5 Spel om pengar

Arrangörer: Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och studieförbundet NBV

www.blabandet.se www.nbv.se

NBV **Blå Bandet**

Välkomna till Blå Bandets kunskapswebbinarium

TORSDAG 24 APRIL 2025 kl. 19.00-20.30

Hur ska jag göra så att mitt barn inte börjar med droger?

Värdefullt för alla att lyssna på, oavsett om du har barn, barnbarn eller inte.

Blå Bandet
N:R 1 MARS - MAJ 2025 Årgång 143 - Första numret gavs ut 1883



DROGFÖREBYGGAREN HÅKAN FRANSSON
ÄR NU OCKSÅ STOLT FÖRFATTARE

Föreläsare: Håkan Fransson

Drogförebyggare i Öckerö kommun. Även verksam med uppdrag och föreläsningar i andra kommuner, vid konferenser och i föreningar.

Håkan Fransson är socionom och drogförebyggare med höga ambitioner. Håkans mission är att utrota ungdomsfylleriet. Vid mängder av föräldramöten har han spridit sitt tydliga budskap:

"Om alla kommer överens om att inte acceptera att barn och unga dricker alkohol, så är ungdomsdrickandet i princip utrotat."

24 april är Blå Bandets "Francis Murphy-dagen", upphovsmannens födelsedag. Föreläsning cirka 45 minuter, därefter samtal under ledning av Blå Bandets verksamhetsstrateg Johan Sjöo. Alla medlemmar och andra intresserade inbjuds till digitala kunskapswebbinarier för att få mer kunskap, perspektiv på samhällsutmaningar och tips för opinionsbildning.

Ingen föranmälan, digitalt på Zoom:

<https://us06web.zoom.us/j/82796032024?pwd=i9VO3h2sf3WxwewpSRAxDlbtbb8fzz.1>

Detta är den fjärde av fem kunskapswebbinarier inom ANDTS.

7/5 Spel om pengar

Arrangörer: Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och studieförbundet NBV

www.blabandet.se www.nbv.se

NBV **Blå Bandet**

FRÅGESPORTEN

DROGKAMPEN

Boka Drogkampen och bjud in era lokala politiker att utmanas i sin kunskap kring alkohol och andra droger.

Drogkampen är en frågesportstävling som tar upp svåra frågor på ett roligt och lättsamt sätt. I Drogkampen tävlar politiska partier emot varandra för att visa vilka som är mest kunniga i alkohol-och drogfrågor.

Varje parti deltar med ett lag bestående av 3-5 deltagare.

900 KR

Kostnad per genomförd Drogkamp utanför Västra Götaland.

I kommuner i Västra Götalands län agerar Länsnykterhetsförbundet gärna tävlingsledare.

Boka en Drogkamp eller beställ materialet av Hanna Myhrfeldt, 073-342 78 69
hanna@lansnykterhetsforbundet.nu

Länsnykterhetsförbundet
VÄSTRA GÖTALAND

www.lansnykterhetsforbundet.nu